

Kisdedovók és Gyermekkertésznők

LAPJA.

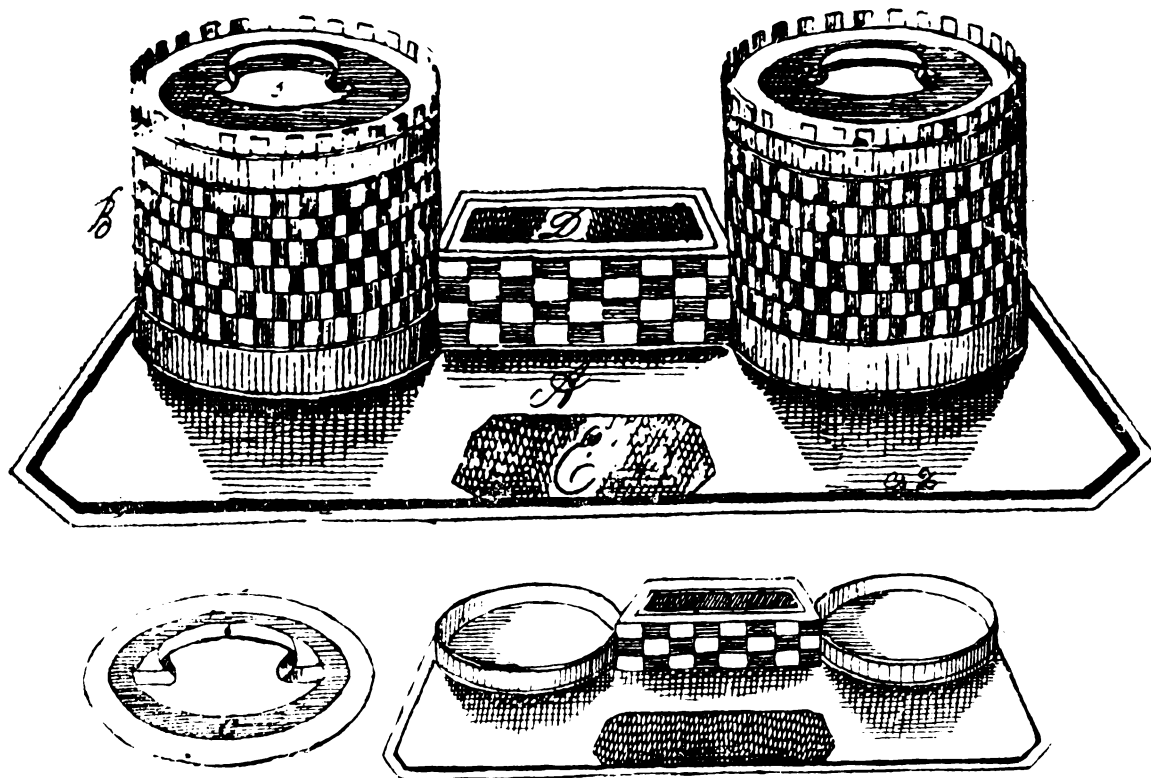
Nevelészetűi haviközlöny.

Kisdedovók, gyermekkertésznők, néptanítók, házi nevelők és gyermekes családok használatára szerkeszti s kiadja:

KOBÁNY MIHÁLY.

Megjelenik e lap minden hó 15-én. Előfizetési ár juliustól—ujévig 1 frt. Kisebb hirdetések a lap megrendelői részére díjtalanul — egyebeknek nagyon jutányosan számíttatnak. Levelek, közlemények a szerkesztőhöz. — az előfizetési pénzek pedig Herzog Ernő Ármán nyomdájába küldendők Gyöngyösre.

Dohány és gyufatartó papírfonás munka.

Képünk felső része mutatja az egész dohány és gyufatartót úgy, ahogy az teljes rendben állni szokott: az alsó elseje képezi a dohánytartó fedelét, a második az egész tartó alját. A felső képen betűk jelzik az egyes részeket. **B.** és a vele áttel- lenes rész a valódi dohánytartók. **D.** a gyufatartó, melynek fedele fölhajtható. **I.** pedig a gyufa gyújtásra szolgáló üveg papír. Miután lapunk 3-ik számában ugyane munkanemből még egy igen

díszes munkadarabot fogunk bemutatni, a fonás rajzát az alkalommal adjuk. Jónak látjuk megjegy- gyezni, hogy minél izlésteljesebb színekben vannak a fonásra használt papírszalagok kiválogatva, annál díszesebb a munka. A fedelek — valamint a tartó aljának kerülete ugyanoly színű papirokkal ragasz- tandók be. Nagyobb gyermekek ily munkák kiállí- tásával szülőknek, rokonaiknak név- vagy születés ünnepére igen kellemes meglepetést szerezhetnek.

Jelen számhoz „Gyermekbarát” című képes emléklapunk van rendkívüli mellékletül esatolva.

Mire van inkább szükségünk: gyermekjavító házra, vagy kisedodóvódára?

(K.) Szédületes gyorsasággal, valóságos rohammal törünk mindenbejelőre. Mindenki valami új dolgon — új találmányon törí fejét. Az iparos oly gépezet összeállításán fáradozik, mely a munkavezető egy fűtyentésére magától jön működésbe, s minden emberi erő használata nélkül dolgozza fel az odavetett anyagot. A kereskedő reklám csináló — s „kőd előtttem, köd utánam“ szerint pillanat múlva ezer és ezer mérföldre továbbító oly csodaszerű gépre gondol, mely képes volna őt Bosko-ként a világ vásárok legjövődelmzőbb forgalmi piacain egyszerre szerepeltetni. Hadászaink oly pokoli művekre készítenek terveket, melyek az ellenség megsemmisítésére egy gondolat alatt képesek, kriminálistáink a mintafegyházak létesítésével remélik a haladás kerekét továbbítani. Államgazdászaink a takarékpénztárak meghonosításával, humánus intézeteink lelencz- és árvaházak létesítésével, állatvédőink az állatvédelem terjesztésével, s nemesen érző hölgyeink a segélynyújtás rendszeresítésével hiszik civilizátori feladatukat megoldhatni.

Csoda-e, ha a vállalkozás — a találmányok e korszakában a 22000-nyi tagból álló és nagy kontingenst képező népnevelők testületében is akad egy-egy bátor férfi, ki új találmányát egyedül a népnevelés javára ohajtván érvényesíteni, azzal az indítvánnyal lép a nagy közönség elé, hogy állíttassanak föl javító házak oly gyermekek részére, kik a szülői gondozás elégtelensége miatt erkölcsileg megromolván, a tisztesebb gyermekek környezetében ezekre nézve veszélyesekké válhatnak?

Távol legyen tőlünk a törekvést kicsinyelni, vagy a törekvés jogosultságát kétségbe vonni, mert szentnek kell tartanunk mindenkinek meggyőződését. A gyermekek javítására célzó ily nemű intézkedést pedig csak helyesnek, csak szükségesnek tarthatjuk; mert meg vagyunk róla győződve, hogy az anyagi zavarok nagy tömekelege napról-napra szaporítja az elhagyott gyermekek amugy is szerfelett nagy számát, kik piszkos elhagyatottságukban az emberiségtől eltaszítva, a bűn örvényébe sodortatnak, s mint erkölcsileg teljesen megromlottak, magukviseletével a városnak diszére, a polgárságnak pedig javára épen nem szolgálnak.

Annak a népnevelőnek indítványa tehát, ki a gyermekek javító intézetét felszínre hozta, szerintünk annál jogosultabb, mert az ily metelyezőleg ható romlott gyermekek nevelését a jó erkölcsű ifjakkal együtt eszközölni valóságos istenkisértés, valóságos bűn. Istenkisértés, mert az

ő szentséges tana kötelességünké teszi a rohdadt almának eltávolítását, nehogy az egészségesek is elromoljanak. Mert a jobb érzésű, jobb nevelésű gyermekeket arra kárhóztatni, hogy a romlottak társaságában növekedjenek, hogy általuk alattomoskodásra, hazugságra taníttassanak, szóval, hogy általuk szivben és lélekben megromtassanak, csakugyan nem nevezhető másnak, mint bűnnek, mit ezzel elkövetünk első sorban a jó gyermek — másod sorban ennek szülei — s harmad sorban a társadalom iránt.

Mert nézzünk csak szét, mit látunk nagyobb városaink különösen félre eső utcaiban? Látunk hemzsegő, piszkos, közös gyermekeket, kiket tán a születésnő fűrosztott meg utoljára, látunk oly mocskos öltözékben, mely soha vizet nem látott, látjuk őket rongyosan az illem és jobb érzés rovására, rosalkodni, helytelenkedni, mindent, csak jót nem cselekedni.

Egy részük sivit, visit, a másik trágár beszédeket folytat, erkölestelen dalokat dudol, a harmadik veszekedik, a negyedik ködöbálásban gyakorolja magát, mikor is czéltáblául valamelyik gyermektársának fejét, vagy az üvegesek nagy öröme a házak ablakait szemeli ki. Cívódás, verekedés, lárma, zaj, egyenetlenkedés mindennütt, csak gyöngédség, megférhetőség, kölcsönös szeretet és béke nincs sehol.

És lehet-e várni, lehet-e reményleni, hogy az ily gyermekek iskolába menve, nem viszik magukkal ama tulajdonokat, mikkel az iskolát csak megfertőztetni, annak békéjét megzavarni, s erkölcsi életét csak megmetelyezni lehet? Lehet-e feltennünk, hogy a legjobban, a leggondosabban nevelt gyermekek ilyenek társaságában is meg bírják őrizni keblük ártatlanságát, mit szülei eddig oly nagy féltékenységgel őriztek meg? Amaz erkölcsöket, miket szülei kezdettől óta romlatlan szíveikbe bele csepegtettek? Mindezeket csak az esetben lehetne feltennünk, ha nem ismerünk az iskolák kül- és beléletét.

De mert tudjuk, hogy az iskolák megnyitása a tanítás előtt már legalább is jó félórával történik, vagy ha ez nem történnék is, a gyermekek jóval korábban gyűlnek össze az iskola körül, mint tanítóink, s a tanítás kezdetéig az időt rendszerint felügyelet nélkül töltvén el, kiki a saját körében fölvelt szokásokhoz alkalmazkodva, iparkodik szórakozást szerezni és szórakozást nyújtani is. Az itt fel merült eszmecserek bizony valami épületes tanulnivalókat nem nyújtanak, javításra nem alkalmasak, a jóra, szépre és erkölcsre buzdításul nem szolgálnak; s így történik meg az, hogy a szelid lelkű gyermek a folytonos bosszantások következtében ingerlékenyű lesz, az egyenes szívű gyermek rosra hajolva hazuggá válik, az illemtudóból lesz illetlen magaviseletű, szorgat-

masból hanyag, a szép és jóra hajlékonyból érzéketlen.

S mikor a tanító megkezdí előadását, szörnyüködve tapasztalja az általános rendetlenséget és fegyelmetlenséget; nem győzi elintézni a sok panaszt, nem bírja éberén tartani a figyelmet, s feje kábul annak tudatában, hogy a tanításra szánt drága időt az örökös rendetlenkedések elintézésével kénytelen elfecsérelni. (Vége köv.)

Az alakítandó „Felvidéki magyar nemzeti egyesület.”

(Vége.)

Ha már most átlagos számítást teszünk az így keletkezhető jövedelemről, a következő kedvező képet nyerjük, u. i.

1. Van az országnak 66 megyéje, melynek mind-egyikéről föltehetünk annyi hazafiságot és áldozatkészséget, hogy alapítványkép lefizetne legalább 3000 frtot, mi összesen . . .	198000 frt
2. A hazában létező 10000-nél több lakossal bíró 93 város alapítványa egyre-másra 2000 frtra számítva lenne	186000 frt
3. Az 5—10000 közti lélekkel bíró 166 város alapítványait egyre-másra 400 frtra téve tesz	66400 frt
4. Az 5—10000 lakoson aluli városok és falvak évi tagdíjjai átlag 5 frtra téve — adnak	25000 frt
5. A főpapok, nagy urak és polgárok évi adakozásai s tagdíjjai megyénként csak 1000 frtra téve — adnának	66000 frt
6. A megyék — illetve ezek közvetítése folytán a nagyobb városokban rendezendő sorsjátékkal összekötött táncszivigalmak s jótékony célú előadásokból átlagosan egy megyére 1000 frtot véve; befolyna	66000 frt
7. Az ország ily általános részvéte mellett tartandó államsorsjáték jövedelméből szerezhető volna legalább	50000 frt
8. Az állam egyszersmindenkorra nyújtandó nagyobb segélyéből	100000 frt
Összes bevétel volna	757400 frt

Ez összegből létesíthető volna

a) 300 frtjával csupán házvételre számítva 500 falusi menhely	150000 frt
b) 20000 frttal (2000 frttal házvételre)	200000 frt
c) 90 magyar népiskola 4000 frttal iskola épület- s a tanító fizetésének alapjára rendelve	360000 frt

d) tanítók jutalmazására fordítható volna	10000 frt
e) gyermek jutalmazásokra, s taneszközökre	37400 frt

Összes kiadás 757400 frt

Feltűnhetnek, hogy én az összes remélhető bevételt mindjárt az első évben kiadásba is hoznám, igen, ezt azért teszem, mert a magyar nemzeti egyesületnek első föladata a magyarosítást terjesztő intézetek létesítése, s csak második teendője lassan lassan egy kis tőkét is teremteni részint új intézetek alapíthatása, részint a régiebbek gyámolítása végett, s mivel számításomba három oly tétel van, melyeknek évi jövedelmei hosszabb időre biztosíthatók volnának, nem aggódhatnánk a fölött, hogy az egyesület tevékenysége az alap kimerítése folytán megszűnnek.

Igy az 5000 lakoson aluli városok és falvak évi tagdíjjai kitennének körülbelül 25000 frtot — 10 évre összesen	250000 frt
A főpapok, nagy urak, polgárok évi járulékaik megyénként 1000 frtot véve föl, — egy évre 60000 frtot — tíz évre	660000 frt
A megyékben rendezendő jótékony-célú előadások és sorsolások megyénként s évenként 66000 frtot, 10 évre	660000 frt

Igy a három rendbeli bevétel tenne évenként 157000 frtot 10 évre 1570000 frt

mely összeg elég tekintélyesnek mutatkoznék arra, hogy összes városainkat és falvainkat segélyezhesse és támogathassa óvodáink és menhelyeink felállításában elannyira, hogy a tíz év lefolytával a további működés szüksége teljesen elesnék.

Lehet hogy számításom idealismusként tartatik némelyek által, de csak futólagos pillantásra; mert ha behatóan vesszük szemügyre, a tételek alacsonyága mellett nem lehet kétségünk annak kivitele fölött. A fő dolog egy alkalmas vezér egyéniség megnyerése, aki maga köré csoportosítva vagy 250 tagu szintén befolyásos egyénekből álló bizottságot, ezzel együtt megteszi a kellő lépéseket a kormánynál, a megyéknél, főpapjainknál, nagy urainknál, országos képviselőinknél a mozgalom általános megindítása iránt.

Ila már most föltesszük, hogy a 250 tagu bizottság az országgyűlési pártok nevezetesebb tagjaiból, mágnásainkból, fő- és alispánainkból, nevezetesebb pénzügyintézetek igazgatóiból nagyobb városaink polgármestereiből állíttatik össze. alig lehet kétkedni abban, hogy a politikai pártok együttesen az országgyűlésnél képesek lesznek az ovodai törvény meghozatalát kieszközölni. mágnásaink a főurak pártolását kinyerni, főpapjaink a clerus minden irányu támogatását megszerezni, fő- és alispánaink a megyék részvétét biztosítani, pol-

gármestereink pedig a polgárok hozzájárulását elősegíteni.

Mi teljesen bizunk a sikerben, bizunk pedig azért, mert a magyar nemzeti missió teljesítésénél elnémulnak a pártok zajos vitái, — mert hazafiúi kötelesség teljesítésében ismerjük hazánkfiainemes verseny hajlamát, mert tudjuk, hogy a magyarosítás jelenleg lassan haladó kocsiját kormányunk mily aránytalan nagy összeggel vontatja előre, s mert meg vagyunk róla győződve, hogy óvóintézeteink minél szélesebb körű terjesztését úgy a gyermekhalálozás elijesztő számának megállítására — valamint a népnevelés emelése tekintetéből is hazánk minden igazán érző polgára melegen óhajtja.

Nem tartjuk magunkat esalhatlanoknak, nem számainkat megdönthetlenneknek, azért nem is követeljük indítványunk föltétlen elfogadását, de a szent ügy érdekében óhajtjuk, hogy azok, kik a „Felvidéki magyar nemzeti egyesület“ élén állnak, sorainkat figyelemre méltassák.

Kobány Mihály.

A kisednevelők fizetésének javítása érdekében.

A kisednevelés emelésére a kisednevelők érdekeinek támogatására Isten jóvoltából ma már két lappal bírván, az ezen ügyekbe vágó teendőket egymással nagyon szépen megoszthatjuk úgy, egyik sem lesz felesleges, s mindkettő szolgálata köz-szükségnek tűnhetik föl. A „k i s e d n e v e l é s“ mint subventionált lap természetesen első sorban is a segílyt nyújtó országos kisednevelő egyesület érdekeit kénytelen szem előtt tartani, ennek tagjait kell hogy előnyökben, kitüntetésekben részesítse; a mi lapunk nevének megfelelőleg igazán a kisednevelők és gyermekkertésznők lapja, mert ezek érdekeit képviseli, senkitől subventiót nem huz, **senkinek le nem kötelezettje, tehát független minden irányban föl és lefelé egyaránt**, s mint ilyen fölveszi panaszát mindenkinek, ha az méltányos és segítisiet a bajon, ha ez módjában áll.

A mennyire pályatársaink ismerik a „Kisednevelést“ igazat adnak nekünk azon állításunkban, hogy a lap subventiója óta inkább törekedett az országos kisednevelő egyesület értéknélküli hiúságának hizelegni, mint az óvók anyagi érdekeinek szolgálatára lenni, erre mutatnak a lapban előforduló gyakori tömjénezések, ezt igazolják a gyűjtések, melyekkel képeket festetni, s általa egyeseknek hizelegni kívánt. Nem volna szavunk ellene, hogy jeleseink arcképei buzdító példánul megörökítsenek, de csak úgy nem volna ellene kifogásunk, ha a magunk szénája renden volna, ha bőségben usznánk, ha szükségét nem tapasztalnánk sehol, s ha a sok gyűjtés mellett egyszer

mászor azt is láttuk volna, hogy maguknak a szegény óvóknak érdekében is történik valami: de mert látjuk, hogy kisednevelőink anyagi érdekei semmi figyelemre nem méltatnak, — fizetésük emelése érdekében egy hang föl nem szólal, az a lapok szerkesztője által évek előtt megkezdett segélyalap gyarapítására mi sem történik, ily körülmények között mi a központ működését helyesnek el nem ismerhetjük, a kisednevelők érdekeivel megfelelőnek nem tarthatjuk. De amidőn mi a központ eljárását helytelenítjük, nem maradunk meg a pusztá gáncsolásnál, a tettek mezejére kívánunk átlépni, s azt akarjuk megmutatni, hogy a kisednevelők átlag végtelen silány javadalmazása az ügy természetes fejlődésének hátráltatása nélkül soká föl nem állhat, mert mint az eddigi példák mutatják, vagy rendre buknek el intézeteink, vagy a fizetés emelésének elvét kell kimondanunk.

Az utóbbi időben megindult nagyobb mozgalom a kisednevelő intézetek számát kétségkívül emelte, de egyuttal emelte a nyomorult fizetésre utalt nevelőket is, mert mint tudjuk alig nyílt az utóbbi években állomás, mellyel 300 ftnál nagyobb javadalom lett volna összekötve, de nyílt még ennél is silányabb, sőt találkozott olyan okos válalkozó is, ki pályázatot nyit egy olyan állomásra, melyet még először a nevelőnek kellene megteremteni, annak fölszerelnie, fentartania, s ennek, fejében a havi díjjából befolyó jövedelem egy részét nyerné fizetésül:

Már akár tetszik valakinek akár nem, ki kell mondanunk, hogy az létesíthetőségét azzal a biztattással segíteni elő, hogy a divatba jött nők alkalmazása 300 ftnál több fizetést nem igényel, csak olyan lépes vessző malylyel vörösbeget lehet fogni: de a mivel bizony messze megyünk, mint azt az intézetek napi renden levő bukásai igazolják. De hogy is mehetnénk vele messze? 300 ft egy évre, 25 ft egy óra. Hát lehet ily csekély összegből egy nevelőnek megélni? Hiszen akármilyen olcsó városban is csúpan az élelmezés többbe kerül akár vendéglőben akár magánháznál. Hol van még a mosás, hol a ruha? pedig ez is kerül ám valamibe annak, ki a szülők s a gyermekek közt csak egyszerűen is: de tisztán akar megjelenni? Ott volt a galgócii ott a nagyatádi ott más intézet mely létesítését P. Szathmáry urnak köszönhetette, de hol vannak ma? A bukottak sorában, mert 300 ftos állomás nem bír először valami kitűnő egyént magához édesgetni, másodsor még kevésbé bír a nevelőbe lelkesültséget önteni. Silányul fizetett munkának haszna se lelet más mint silány, s ha végig nézünk a 300 ftos állomások sorain, mindenütt csak azt látjuk, hogy pár évig tengenek, — pazarolják az államsegélyt, s azután megis csak kimerülnek.

E bajon segitenünk kell, s leginkább segíthetnek a képezdek, meg azok az illetékes egyének, kik az állomások betöltésénél befolyással bírnak. Tartsák ők becsületbeli kötelességnek első sorban az óvodákat létesítő testületeket a fizetés emelésének szükségéről meggyőzni, s iparkodjanak odahatni, hogy a mégis csekélyre szabott biztos javadalom legalább mellékton javíttassék; s erre van mód olyankor, midőn nevelő ajánlás végett hozzájuk fordulnak; van alkalom ilyenkor, mert a fölhevülés első pillanatában szívesen fogadnak egy kis meggyőző rábeszélést.

E sorok írója a napokban kapott a Dunántúli vidék egy városából fölszólítást nevelő ajánlása végett, akinek itt 300 frt lakás és fajarulék hozott kilátásba; s én nem késtem azonnal válaszolni oly értelemben, hogy e fizetés mellett a nevelő pályájának csak úgy élhet, ha az egyesület vagy pótolja némi megszabott beiratási díjakkal — továbbá a havidíjak bizonyos százalékaival, vagy bizonyos uri házaknál megkísérli a nevelő részére nagyobb gyermekek tanítása fejében élelmezést szerezni. Ezt kellene tenni a képezdeknek s mindazoknak, kiknek befolyásától függ az állomások betöltése.

Hanem itt az is szükséges volna, hogy nevelőink képesíttesseuk a házi nevelésre is, ezt én régebben megemlítettem, s évek óta sürgettem, hogy a képezdekben be kell hozni a francia nyelv meg a zongora tanítását, mik kiszorítják a sok külföldi bonnet, s nevelőinknek tisztességes mellékkeresetet nyújtanának. Ezen kívül égető szükség volna a kisednevelők segély alapját megteremteni, hogy abból a pályára menők utiköltséget, s első szükségleteik beszerzésére némi apró részletekben visszafizetendő költséget nyerhetnének.

E tárgyban lapunk jövő számában ismét fölvevessük az elejtett fonalat, s megkíséréljük az alapnövelését oly módon, hogy az nekünk minél kevesebb megterhelésünkbe kerüljön, majd meglátjuk mennyire nyerünk támogatást a központ részéről.

A rendes évi fizetés emelésének elérhetése végett pedig ajánljuk a következőket.

1-szor Olyan állomásra, hol a javadalom 400 frton alul van, csak azon kikötéssel pályázzon minden állomás után vágyó kisednevelő, hogy fizetése valami mellékjövedelem által legalább 400 frtig kiegészíttessék.

2-szor Tartsa becsületbeli kötelességének minden kisednevelő a föltétel visszautasítása esetén a neki megkínált állomást el nem fogadni.

3-szor Mindazon illetékes körök, melyek a választásokra befolyanak, érvényesítsék befolyásukat a mondott módon, s ha ajánlatuk elfogadásra nem talál, akkor utasítsák vissza az ajánlatot.

4-szer Se ne adjon, se ne közvetítsen segélyt

az orsz. kiseddóvó egyesület egyetlen oly testületnek sem, mely nevelője javadalmasására 400 frton aluli összeget állapít meg.

5-ör Használja föl befolyását az orsz. kiseddóvó egyesület a kormánytól az iránt, hogy ez se nyújtson segélyt a 4-ik pontban jelölt esetben.

6-szor Az állomás elfogadásánál rendes szerződés köttessék, mely biztosítsa a nevelő jogait mindenekben, s különösen a dajkák fölötti szabad rendelkezésben.

Van még más mód is, de erre közgyűlés volna kívánatos, míg ez tartható lesz — kinek-kinek érdekében áll ajánlatunkat szem előtt tartani.

Rövid szavalmányok.

Ki hallott már ilyen furesát
Hogy megverték a kis Boresát?
Hát az bizony megesezt
Mert ő kelme nem jól tett.

M á s.

Az is derék hogy Erzsike
Belopódzott a méhesbe,
Hanem aztán a mehecskék
Össze vissza is csipdesték.

M á s.

Az sem rossz, hogy tegnap előtt este
Mikor cicánk az egeret leste,
Amint a kis egér a lukába bebujt,
Cicának a farka ajtó közé saorult.
Se ide, se oda elmenni nem tudott
Csak nyávogott szegény szörnyen haragudott.

Eötvös ünnepély a szegszárdi kiseddóvó-intézetben.

A hála- az elismerés egyszerű de magas-
tos ünnepélyét tartotta meg a szegszárdi alap-
nevelési egyesület aug. 2-án, Eötvös K. Lajosnak —
a közügyek minden ága iránt ritka érdekeltséget s
követésre méltó pártolást tanusító, s ezuttal fájda-
lom Szegszárdtól bucsúzó titkárának tiszteletére.

A hála az elismerés érzetével szívünkben
siettünk az óvoda ez alkalommal díszesen ékesített
helyiségébe, mert hiszen egyébbel sem tudunk
Eötvös kitünő érdemiért adózni, mintha elismer-
jük, hogy az ő tevékenysége a közjólétnek, mun-
kássága Szegszárd társadalmi életének, s különösen
nevelés ügyének vala szentelve. Eddig csak azt
tudtuk mit birunk Eötvös K. Lajosban, ez ünne-
pélyen már fájdalommal éreztük azt a nagy vesz-
teséget, mit nekünk távozásával okoz. Tizenegy
évig lakott köztünk, de e rövid idei itt tartózkodása
is biztosította Szegszárdon örökre emlékét. -A nép
bank, az olvasó kör, a polgári iskola, a műkedvelő
társaság, a tolnamegyei régészeti egyesület s több

más jótékony czélu intézmény nagy részben az ő lelkesült, s csüggedni nem tudó működésének köszönik lételüket, de legtöbbet köszönhet neki még is a városi kiseddóvó intézet, melyet halottaiból ő támasztott föl, kedvezőbb anyagi viszonyok közepé hozott, — a fröbel rendszer behozatalával ő tett ismét kedvelté, s ő emelt virágzásra elanynyira, hogy még ez év őszén dajka képző intézetét is megnyitja. A legszentebb kötelesség lerovása képezhette tehát tárgyát az ünnepélynek, mely egyrészt azon örvendetes tanúságot nyujthatta nekünk, hogy a hazafiai érdemek legalább némi elismerésre találnak, más részt azon szomorú valóra ébresztett föl bennünket, hogy egy életerős-tettdus, fiatal korát tevékenységei nagy számában messze tulszárnyaló polgártársat veszítünk el benne, kinek jövő működéséhez még annyi szép reményt fűztünk, s akit sokoldalú műveltsége, — ritka kedves-ségü modora, s jobban jobban kitünő érdemeiért tisztelni, becsülni szeretni megtanultunk.

Hogy azonban vissza ne éljek a szerkesztő ur által adott engedélylyel, áttérek az ünnepély leírására.

Az ünnepélyesen földiszített helyiségbe egy elküldött három tagu küldöttség kíséretében 11 óra után a jelenlevő vendégek s kiseddek élénk éljenzése között lépett be Eötvös K. Lajos, ki is a kiseddek közös édes anyja Sassné ő nagysága mellett foglalt helyet; s kezdetét vette az ünnepély rövid megható imával, s Várkonyi Dezsőke hosszú, szívhez szóló üdvözlétével, mely nem egy hallgatónak csalt szemébe könnyeket. Ezt követte néhány dal és szavalat fölolválva, míg fölállott a kiseddek szeretetében méltó vetélytársa Mikó György külvárosi plébános, tolmácsolta az egyesület fájdmát az ünnepelt távozása fölött annyi hévvel s igazán annyi érzéssel, mennyi csak őszinte szívből lehetséges. Eötvös alig is tudott érzelmeim uralkodni. Köszönöm e megtiszteltetést, mely engem érdemtelent megpirit. Ez a köny, mely szememben ragyog, legyen záloga annak, hogy e napot nem felejttem soha, s a távolban sem szünöm meg az intézet érdekében cselekedni. "Ennyit tudott csak válaszolni, s hangja elakadt; de mi őt megértettük azért teljesen, megértettük pár sornyi beszédéből, hogy a távolban is a miénk — s óvodánké kíván lenni, s hisszük is, hogy az lesz.

Az ünnepély végével rövid közgyűlés tartott az összes jelenvoltak előtt, s itt Eötvös érdemei jegyzőkönyvileg megörökítettetni — s arczképének intézetünk részére megsezerzése határoztatott el. Kisérije áldás a főváros falai közé, hol a társadalom, s az emberiség javára közremunkálni még nagyobb tere leend

Mulasztást követnék el, ha az ünnepély ügyes elrendezéseért köszönetünket ki nem fejezném fáradhatlan óvónk Bati János ur iránt, ki

eddiggi érdemeit ez ünnepély rendezésével is csak emelte. T.

* * *

Midőn szerkesztőségünk részt vesz a szegszárdi kiseddóvó egyesületnek Eötvös K. Lajos távozása fölötti mélyen érzett fájdmában — azzal az üdvkívánattal kíséri uj otthonába, hogy az emberiség közművelődése érdekében kifejtendett munkálkodására szálljon le az Ég áldása. Legyen boldog és szerencés a főváros falai közt, segítse emelni, és lássa mielőbb virágozni a kiseddnevelés ügyét!

Szerkesztő.

Levelezés.

Tekintetes szerkesztő ur!

Szabadka 1882 julius 24.

Becses lapja első számának „Óvszert az intézeti dajkák ellen“ cím alatt elmondott szent igazságok bebizonyításaul fájdmal tudatom, hogy a városunkban fenálló hét ovoda közül csak az egy Sámuel Ferencz által vezetett intézet ment a dajkai galádságok és garázdálkodásoktól, a többiben mind feltalálhatók azon visszaélések, miket b. lapjában oly hűnt ecsetelt. A legnagyobb foku — egész a szemérmertlenségig menő dacot és engedetlenséget azonban a 3-ik körü ovoda dajkájánál tapasztalhatni, aki 50 éves korát, s férjhez menetel nélkül is özvegynek tartott állapotát az alattomoskodásra, kártyahányásra, kuruzsolásra, szaracsiga kenőcs-készítésére, s némely női bajok orvoslására használja föl, melyeknek értékesítése végett az ezen szerekre rászorult egyéneknél hazudozásával, piszkolódásaival behizelgi magát, s árulása jutalmául elfogad pénzt baromfit, ruha darabot, sőt lopottan hozott gabona nemüeket is. Hogy aztán a vén tüzre való matronának körmei közé jutott emberi lények kénytelenek az ő hegedüje szerint táncolni, kénytelenek mosni, szapulni azt, kit ez mosdatni kíván, nagyon természetes, mint bizonyos az is, hogy e mosdatás legtöbb esetben a nevelőre esik, hanem az már majdnem megfoghatlan, hogy a városi hatóság hehunyt szemmel nézi ez állapotokat, s a többszöri bejelentés dacára nem intézkedik a baj orvoslásáról.

Harmincz éves nevelőségem tán följosoghatna egy kis nyugalomra, de látom hogy itt is teljesült a közmondás: Quem die odere . . . pokollá van téve intézetem — pokollá teszi azt egy vén dajka, ki ellen nem bírok eddig óvszerrel.

Óhajtvá várom tehát t. szerkesztő ur szives sorait, melyeknek czélja volna bajunkat orvosolni.

Tisztelettel

A tudósító.

Tisztelt szerkesztő ur!

Bátorkodom becses lapját az apatini iparegylet költségén alakult kisededóvó intézet első zár-
vizsgálatáról tudósítani.

Apatinban a múlt év szeptember havában az iparegylet néhány buzgó tagjának indítványozására megalakult a második kisededóvó iskola*), melynek vezetésével Tasnády Julia k. a. bizatot meg. Az intézetet negyvenhárom gyermek látogatta. s ezek közül beléptükkor alig 2—3 értett egy keveset magyarul, a többiek pedig egyetlen egy szót sem tudtak. De most a jul. 31. tartott zárvizsgálaton meggyőződött a jelenlevő nagy közönség, mily eredményt hozhat létre a kitartó szorgalommal párosult ügybuzgalom. Ugyanis Tasnády k. a. vas szorgalmának, s lankadhatlan ügybuzgalmának köszönhető, hogy ezen gyermekek között nincs most egyetlen egy sem, aki a magyar beszédet, amennyire az 3—6 éves gyermekketől kívánható, meg nem értené, s legalább is 40—45 magyar daloeskát énekelni s elszavalni nem tudna, a különféle játékokról szólni sem akarok. Kellemes benyomást tett minden ott levő igaz magyar honfira, amint azok a kedves kiesikék, néha ugyan kissé németes kiejtéssel dalolták a : Kis katona vagyok én. Kikeriki jó reggelt stb. stb. A jelenlevő közönség ily eredmény fölött nemcsak megelégedését, de csodálkozását is fejezte ki. A vizsgálat befejezésével az iparegyleti elnök, egy hosszabb beszédben teljes megelégedését fejezte ki, s a kisasszonynak fáradozásait megköszönve ezen intézetet, mely a magyar nyelv terjesztésére olyanynyira alkalmas, a nagyközönség pártfogásába ajánlotta. Mit is a közönség hosszan tartó éljen-ekkel fogadott.

Tisztelettel
Csanthavéry.

Tisztelt szerkesztő ur!

Nagyvárad, 1882. aug. 4.

Meggyőződve a küldött mutatópéldányból becses lapjának életrevalóságáról, örömmel léptem az előfizetők sorába. Hiszen mennyire szükséges a jó szaklap, különösen a kisedednevelésnél, azt bővebben fejtegetni felesleges.

A dajkákról írt cikk kimerítően tárgyalja a kellemetlen helyzetet, melyben az óvó nagy óvónő néha belátás nélküli és szakértelemmel nem bíró fellebbvalók v. testületek ellenében szenvedni kénytelen — és volt eset, midőn oly egyén, ki bár kitünő szakértelme folytán a kisedednevelés ügynek egyik kiváló bajnoka lett volna — helyzete kiálthatatlansága miatt pályáját is odahagyta, látván hogy a dajkát, nálánál többre becsülik.

*) Az első már két év előtt állíratott fel, s jelenleg is virágzik Stankovics V. k. a. vezetésével, de azt leginkább az intelligens családoktól származó, magyarul beszélő gyermekek látogatják.

A mennyire örültem annak, midőn a kisedednevelés ügyét országosan felkarolva, s mindig jobban mivelve láttam, melynek alapján Budapesten és Kolozsvárt is újabb képzőintézetek nyíltak, melyekben évről évre több növendék nyert oklevelet; amennyire örültem mondom e fejlődésnek, épen oly megfoghatatlan előttem, hogy most midőn már okleveles kisedednevelők és gyermekkertésznők fölös számmal is vannak, mégis akadnak előkelőbb vidéki városok, hol semmi képzettséggel nem bírók hamarabb nyerne intézet nyithatásra engedélyt, mint szakszerűen képzett okleveles egyének; pedig az ilyen alkalmazottak csak a burjánokhoz hasonlóak, melyek — fájdalom sok helyen, elnyomják még az egészséges hajtást is. Nem érthető, hogy bizhatják olyanok nevelésére a szülők gyermekeiket, kik maguk sem tudnak semmit.

Már ha szeretünk vele dicsekedni, hogy nemzetünk minden tekintetben előhalad, s hogy úgy a szakirodalom, mint a nevelés terén más művelt államok színvonalán áll, akkor tetteinkkel ne mutassuk az ellenkezőt, különben szélhámosaknak fogunk tartatni.

Mert falun, vagy olyan kis városokban, a hol földmives a lakosság, néha indokolt lehet nem okleveles egyén alkalmazása, de olyan városokban, melyek 30. 40. ezer lakossal bírnak, s még hozzá megyei központok is, talán még sem járja. Hiszen akkor zárjuk be a képezdékot, s fordítsuk a pénzt okosabb dolgokra.

De egyelőre legyen elég ennyi; jövőre ha megengedi t. szerkesztő ur, ismét felkeresem levelemmel. *)

őszinte tisztelettel
özvegy Dikk Ferenczné
kisedednevelő intézet-tulajdonos.

A kis kertész.]

Dal.

Dallama : Megy a gőzös, megy a gőzös Kanizsára.

Megy a kis lány, megy a kis lány

A kis kertbe,

Kiesi kapa, kiesi kapa

A kezébe.

Kapálgatja, gyomlálgatja.

Ihaj! tyuhaj!

Virág ágyát igazgatja.

Édes anyám, édes anyám

Szépen kérem,

Virágmagot, virágmagot

Adjon nékem.

*) Bármikor szívesen látják becses sorait, sőt kerjük is. Szerk.

Kiskertemben elültetem
Ihaj! tyuhaj!
Ha nincs eső öntözgetem.

Lesz örömem, lesz, örömem
Majd a nyáron
Ha kinyillik, ha kinyillik
A virágom.

Koszoruba fonogatom
Ihaj! tyuhaj!
Jó anyámnak odaadom.

Danka István.

Vegyések.

A gyöngyösi kisgyermek közt szórva-nyosan mutatkozott kanyaró miatt az összes itteni óvodák és ismétlő iskolák hatóságilag bezárattak. Nagymérvű járvány közepette csak helyesleni lehet a hatóság ily irányu intézkedését; oly esetekben azonban, mint ez Gyöngyösön történt, ahol 17000 lakos közt 6 hét alatt összesen csak 80 betegedési eset adta elő magát, s ez is oly annyira szórva-nyosan, hogy némely intézet egyetlen növendékét sem érintette, a bezáratást elrendelni minden intézetre hibás és céltévesztett dolog. Budapesten csak van ügyelet az intézetek egészségi állapotára, mégsem jön elő eset, hogy különösen kisebb járvány alkalmával vészmentes intézet bezáratása rendeltetnék el.

Ovoda építkezések folynak Szathmáron és Szegszárdon, mely helyeken a szűknek bizonyult intézeteket nagyobbítják meg.

Ismét egy apácza ovodával több lesz. A kassai püspök Eperjesen egy Stephánia nevet viselő nőnevelő-intézetet alapított nagyuri bőkezűséggel, mely intézet az angol kisasszonyok vezetése alatt már ez év szept. 1-én megkezdte áldásos működését. Az intézetben lesz 8 osztályu leánytanoda, felső leánynövelde, bölcsőde és kisdédóvoda. Ilyen hirre csak annyit mondhatunk, hogy az Isten tartsa meg soká a derék áldozatkész főpapot!

A legjobban javadalmazott kisdédnevelői állomás a komáromi, hol Schvartz Mari javadalmát a szükséges és kényelmes intézeti és lakhelyiségeken; továbbá tüzelőn felül 900 frt évi városi segély — mégis a kisdédok után fizetendő összes havi és beiratási díjja képezik, mi a 150-re tehető gyermeklétszámnál a 30 kr havi és 50 kr. beiratási díj csekélysége mellett is igen tekintélyes összeget képvisel.

Beiratkozás a központi Fröbelnövegylet képezdejébe szept. 11-ig történhetik Rosenzweig Saphir Sarolta m. elnöknőnél n. korona u. 15 sz. 1 emeleten naponta 3—4 óra közt délután, vagy pedig Péterfi Sándor kép-igazgatónál Gyár u. 7 sz. III em. 44. sz. alatt.

A h. m. vásárhelyi kisdédóvó-egyesület óvodája javára társas-vaesorával egybekötött táncszeltyt rendezett, mely 42 frt 13 kr tiszta jövedelmet hozott; Az érdem kétségkívül első sorban Fodor Lajos barátunké.

Vizbefult gyermekek. Héderváry Sámul újpesti orvos három gyermeke nevelőjük kíséretében fürödni mentek a dunára. A nevelő a parton várakozott a vízben vígan ugrándozó gyermekekre. 10 percz múlva a legkisebb fiu kiment s öltözködni kezdett, míg a másik kettő tovább fürdött. Egyszerre csak a középső az örvénybe került, s kezdett segítség után kiabálni, a nagyobbik megakartta menteni, de amaz úgy belekapaszkodott, hogy mindketten elmerültek, s oda veszttek. Szolgáljon intő példaul hogy a gyermekeket mély és veszélyes helyeken fürödni ne engedjük.

Elnézést kell kérnünk megrendelőinktől lapunk késedelmes megjelenéséért, melynek hogy nem mi voltunk okai, bizonyítja azon körülmény, hogy a lap egyik fele már augusztus 12-én ki volt nyomva. Az illustrációul szolgáló metszvény késedelmes elkészítése volt hátramaradásunk oka. A képet háromszor rajzoltattuk meg, két ízben sikertelenül, mert nem jutott műhelybe, a harmadik ugyan eljutott két helyre is, de a metsző nagy elfoglaltsága miatt a kívánt időre nem bírta elkészíteni, a cinkográf készítő ismét nem bírván az irónrajzot kietetni, tussal leendő bevonás végett küldte vissza. A sok huza vona után sem igen tiszta képet adhatunk, de a jövőre biztosítottuk már magunkat minden eshetőség ellen, úgy hogy jövő számunk rendes idejében már kézhez kerül esinosan illustrálva.

Szerkesztői üzenet.

Hol ló István: Vette-e az 1-ső számot? sorait szívesen vennék. — Kemény J.: A küldeményt köszönettel vettem, sajnálom hogy a másik dal az idő előhaladottsága miatt már ez évben meg nem jelenhetik. — Lányi Ig.: A kívánt 3 példány elment, hát a többi? — Bati J.: Kártyád vettem, ígéretedre számítok. — Székelyi G.: Az ígert küldemény hol késik? — Eötvös K. L.: Nagy köszönettel — de már a 2-ik szból elkésvé, csak a 3-ikban jöhet. Utóbbi megbízásnak ígéret tettem. — Mikó Gy.: Vegyeseink közt meg van a magyarzat. — Ermellék szerk.: megtettem. — Kisdédnevelés: A rákot vettem levélben, majd viszonzom, még ez uttal nem. — Brunner Irén: Még az nap elment. — Dick Ferenczné — Tasnady Julia: Szívesen látjuk soraikat és ígéretük beváltását. — Hattyáni P. Danka István: Hol késik az éj homályában? — H-M-Vásárhely: Cserepéldányt majd mi is csak három hóban egyszer küldünk. — Kohlman Irma: Mi megtettük a magunkét, most kegyeden a sor. — Endreffy János: A buzgalmat igen köszönjük, szíves értesítését bármikor örömmel vesszük. — Zachariás Simonné: Fáradságát köszönöm — a lap rendelése folytán megy.